

שבר גיאולוגי

כל מה שקורה בירושלים מסוגל להרעיד עולם שלם, בגשמיות וברוחניות. זהו מקום שבו חתיכה שלמה של שמים צנחה לארץ, ובגלל שהיא נמצאת פה הכול רועד

קורה לעיתים, במקומות שבהם העולם לא הגיע לירי גיבוש, שהארמה נחתכת, ונוצר שבר גיאולוגי. שבר גיאולוגי, בגלל היותו מקום לא מגובש, הוא מקום רגיש, מועד לפורענות, שתמיד קורים בו דברים חריגים, ולפעמים אף מסוכנים: רעידות אדמה מתרחשות בו, מעיינות חמים עשויים לפרוץ בו, וגם מפולות. אחד הדברים המאפיינים שכרים גיאולוגיים הוא ריבוד של שכבות. כאשר חלק מן האדמה, המסודרת כרגיל בשכבות, עולה למעלה, והשכבות כבר לא מתאימות אחת לשנייה – נוצר ריבוד שכבות. שכבה גבוהה נוגעת בשכבה שלאמיתו של דבר הייתה צריכה להיות הרבה יותר נמוכה, אבל מפני שהכול נשבר היא עלתה למעלה.

ירושלים מהווה מעין נקודת שבר כזו בתוך העולמות, מכמה היבטים המאפיינים אותה. באופן נורמלי ותקין, העולם הזה והעולמות העליונים בנויים בשכבות. יש מקום מסוים לעולם הזה, ומקום גבוה יותר לעולם שמעליו, וכן הלאה, לאורך כל העולמות. אולם בירושלים מצויה נקודת שבר; בירושלים, במקום שיהיו אחד מעל השני, העולמות הגבוהים והנמוכים משיקים זה עם זה. ההשקה היא בירושלים דווקא, משום שבירושלים יש נקודת שבר שבה השמים והארץ אינם מרוברים כראוי. במקום שהשמים יהיו למעלה והארץ למטה, כמו בכל מקום אחר, בירושלים השמים של כל העולם נוגעים ונמצאים באותו מישור שבו נמצאת הארץ.

זוהי הסיבה לקדושתה המיוחדת של ירושלים, להיותה המקום אשר יבחר ה', מקומו של בית המקדש. לב לבו של השבר הזה, הנושא בתוכו את ההבדל הנורא, הגדול, שבין שמים לארץ, מתגלה בקודש הקודשים. קודש הקודשים, כפי שמתואר בדברי חז"ל, הוא מקום שאינו מן המידה – "מקום ארון וכרובים אינם מן המידה" – הוא איננו שייך לגדרים ולמידות של העולם הנורמלי.

כשהכהן הגדול עובר ביום הכיפורים מן ההיכל לקודש הקודשים, הוא יוצא מן העולם הזה למקום שבו חוקי העולם אינם חלים במלואם. דבר זה מתאפשר רק בבית המקדש, מפני ששם מצויה נקודת מגע בין שני העולמות: מצד אחד של הפרוכת יש עולם גשמי לגמרי שבו יש מידה ומשקל, ומן הצד השני – עולם שאין בו מידות כלל. הכרובים והארון כלל לא נמצאים בעולם הזה, אלא בממד אחר של מציאות. בבית המקדש העולם העליון צומח בשווה עם העולם התחתון, משום שזוהי ירושלים, המקום אשר יבחר ה'.

קודש הקודשים הוא כאמור מרכזו של השבר הזה, ומסביב לו שוכנת העיר, שכן קו השבר הזה הוא מעגלי. ישנו המעגל של המקדש, והמעגל של הר הבית, והמעגל של כל העיר, ולבסוף המעגל של ארץ ישראל כולה – וכולם מתרכזים סביב הנקודה האחת, סביב המקום שבו עולם של מעלה ועולם של מטה נוגעים אחד בשני.

המצפן משתגע

בגלל השבר הזה בעולמות, ירושלים, בדומה לשבר גיאולוגי, היא מקום שאיננו מגובש בצורה סופית, והכול יכול להתרחש בו. אף פעם אי אפשר לדעת מתי ואיפה יזרום העולם העליון לתוך העולם התחתון. הרברים נשפכים

המאמר נכתב לפני שנים אחדות ומתפרסם כאן מחדש באדיבות מרכז שטיינזלץ, לרגל הכרזת הנשיא טראמפ על ירושלים כבירת ישראל

יורע מה לעשות, מפני שהעולם הזה והעולם העליון נכנסים אחד לתוך השני. במקום הזה העולם נמצא בשוליים של החומר והגשמיות, והעולם העליון גולש מכאן לכאן, ומפעם לפעם גם יוצא החוצה.

זוהי הסיבה לניסים שהיו במקדש. בגלל שהמקום כל כך אינטנסיבי, הכול גולש החוצה, ומאותה סיבה גם עזאזל ופתחו של גיהנום לא רחוקים ממנו. בירושלים העולמות נמצאים ביחד, העולם הזה נמצא מול העולם האחר ומול המציאות האחרת, והיא זו שיוצאת החוצה.

קוצים מזהב

האור הזה הוא שנוסף אחר כך החוצה, ואז נוצרים שיריים ושיירי שיריים, שנוטפים החוצה: מקודש הקודשים אל הקודש, ומן הקודש אל העזרה, ומן העזרה אל ההר, ומן ההר אל העיר, ואחרי שזה נשפך על הכול, כל אחד וכל דבר מקבל איזה מנה של קדושה שבאה מכוח הקדושה הזאת.

הקדושה יורדת לא רק על ירושלים של מעלה, של העוסקים בנסתר, אלא גם על העיר בעצמה, על השמש שלה, על האבנים שלה, על הקוצים שלה ועל הפושטקים שלה. האבנים של ירושלים הן אחרות; הקוצים שלה – הם כולם של זהב; הפושטקים שלה – כל אחד מהם הוא אבן חן; כשהם הולכים פה בפאבים לא רואים את זה, אבל כשהם הולכים כמו שהם צריכים ללכת, ובלי שום העוויות – אפשר לראות את זה.

דבר דומה נמצא, להבדיל בסדר הגודל, בדברי משה

מדרגה אחת לדרגה שנייה, מעולם אחד אל העולם השני. מאותה סיבה ירושלים היא גם המקום הכי מסוכן בעולם, בגשמיות וברוחניות. מסופר על האר" הקדוש שכשהוא חוזר כאדם מבוגר ממצרים לירושלים, הוא אמר שהוא מפחד לחיות בירושלים. מפני שה' ציווה סביב את צריו, ויש בה כל כך הרבה קליפות, שהוא מפחד להתעסק איתן. הוא פחד לגור בירושלים מפני שהמקום הזה כל כך נוגע בתוך העולמות העליונים.

כל מה שקורה בירושלים מסוגל להרעיד עולם שלם, בגשמיות וברוחניות. בעקבות כל מאורע שמתרחש פה – מוזיום איזו אבן, מוזיום כל דבר אחר – עולם שלם רועד. מפני שזו נקודת שבר של העולמות, זה מקום שבו חתיכה שלמה של שמים צנחה לארץ, ובגלל שהיא נמצאת פה הכול רועד. זו ירושלים.

ירושלים היא שער השמים, ודווקא במקום הזה נבנה המקדש, בשביל לציין את המקום אשר יבחר ה'. ירושלים היא שער, אבל בניגוד למקום שבו היה יעקב אבינו, שבו השער היה בצורת סולם משופע, בירושלים הסולם הוא לא משופע, בירושלים אין סולם. בירושלים הולכים ישר אל תוך הקודש. ישנם מקומות מרכזיים שונים ברחבי העולם; יש מקום שהוא הציור המגנטי של כדור הארץ, ויש מקום אחר שהוא הציור הגיאוגרפי של כדור הארץ, וכל אלה הם מקומות מודרים, שיש בהם תופעות משונות: המצפן משתגע, היום והלילה מעורבבים, לא יודעים מה לעשות, הגיאוגרפיה מצביעה על מקרה חריג, וגם היא לא יודעת מה לעשות. ירושלים היא מקום כזה – שבו פתאום העולם מתבלבל ולא

בירושלים, העולמות הגבוהים והנמוכים משיקים זה עם זה. צופים בהכרזת טראמפ, ירושלים בשבוע שעבר צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

מכון הרטמן
SHALOM HARTMAN
INSTITUTE

בית הספר התורני-יטזיי הרטמן לבנים
ע"ש צוריאל סמית
מכון הרטמן
SHALOM HARTMAN

בית הספר הרטמן לבנים

שמח להזמין את תלמידי כיתות ו' והוריהם

ליום פתוח וערב הסברה

לקראת ההרשמה לכיתות ז' לשנה"ל תשע"ט

בערב יציגו המנהלים והצוות החינוכי את המשנה החינוכית ואת תכניות הלימוד של בית הספר

מעגלי שיח

פעילות בקהילה

יום פתוח לתלמידים בהרשמה מראש יתקיים אי"ה

ביום שישי, י"א בטבת, 29 בדצמבר | בשעות 8:30-12:00

ערב ההסברה יתקיים אי"ה

ביום חמישי, י"ז בטבת, 4 בינואר | בשעה 19:30

האירועים יתקיימו בבית המדרש של מכון שלום הרטמן, רחוב גדליהו אלון 11, ירושלים

לפרטים נוספים וטפסי הרשמה: שפרה 02-5675370

תיכון הרטמן לבנים • shifra.perel@shi.org.il

מכון הרטמן
SHALOM HARTMAN
INSTITUTE

מדרשיית הרטמן לבנות
בית ספר יטזיי
מכון הרטמן
SHALOM HARTMAN
INSTITUTE

מדרשיית הרטמן לבנות

שמחה להודיע על פתיחת ההרשמה לקראת שנת הלימודים תשע"ט

אם חשוב לך להיות בת בית בעולם היהודי, ללמוד תורה מתוך אהבה ומחויבות, להיפגש עם חכמת ישראל וחכמת העולם, ללמוד מתוך סקרנות ושמתח לימוד - מקומך איתנו! אם את שואפת למצויינות לימודית, חברתית וערכית - מקומך איתנו!

תפילת ציבור

סדנת גוף-נפש-תודעה

לימודי בית מדרש

יום פתוח לתלמידות יתקיים אי"ה

ביום שישי, י"א טבת, 29 בדצמבר | בשעות 8:30 - 12:45

רח' דוד אלרואי (מול מס' 9)

ערב הסברה לתלמידות כיתות ו' והוריהן יתקיים אי"ה

ביום רביעי, ט"ז טבת, 3 בינואר | בשעה 19:30

בבית המדרש של מכון שלום הרטמן, רח' גדליהו אלון 11, ירושלים

יש להירשם ליום הפתוח מראש במזכירות בית הספר.

לפרטים נוספים: טל 02-5675470

www.midrashiya.hartman.org.il • midrashiya@shi.org.il

” כשדבר הוא באמת יפה, הפגמים שלו לא מפחיתים מהיופי, אלא מוסיפים לו תוספת חן. וזה החן של המבטא של ירושלים. דבר שבנוי בלי פגמים, השלמות שלו מפסיקה להיות יפה

רבנו לאחר חטא העגל: "מוטב שיאבד משה ואלף כמותו ואל תאבד ציפורן של אדם מישראל". משה שייך לדרגה אחרת ואחד מישראל יכול להיות גם אחד מאלה שרוקדים מסביב לעגל, ועל הפושטקים האלה ועל גרועים מהם משה מוסר את נפשו.

הפגמים מוסיפים חן

יש ערים שמבחינת המראה החיצוני הן מרהיבות, אבל אף עיר היא לא יפה כמו ירושלים. איך זה קורה? מה נותן לירושלים את האור שלה? העניין של ירושלים, המהות של המקום, הוא רוחניות. היופי של ירושלים, השמש שלה והאור שלה, ואפילו כל מיני דברים אחרים שיש בה, הם כאלה בגלל הפנימיות שלה. אפשר לתאר את זה כמו מכל גדול של יין שעולה על גדותיו, וכשמזיזים אותו נשפכות טיפות של יין מסביב. השיריים של פנימיות ירושלים, הטיפות שנופלות מהקרושה שלה, נותנות לה את היופי שלה, את החן שלה ואת האנשים שלה. ובגלל שכל אחד מן השיריים הללו הוא אור גדול, ביחד הם מצטרפים ליצור משהו גדול.

כמו בעניין קרני ההוד של משה רבנו. כתוב במדרש שכשהקב"ה כתב את התורה, הוא ניגב את הקולמוס בשערותיו של משה רבנו, ומוזה קרן עור פניו, עד כדי כך שאי אפשר היה להסתכל בו. ובאותה מידה, הפירורים, השיריים הקטנים שנופלים, הם אלה שעושים את ירושלים בגשמיות. כנראה שהאבנים מדברות לאנשים, וזה עושה איזשהו דבר.

באנגלית יש שתי מילים המתארות יופי: pretty ו-beautiful. על בובה אפשר לומר שהיא pretty, הכול בה מושלם - ובכל זאת זה לא יוצא יפה, זה לא beautiful. דבר יפה, beautiful, יכול להיות לא מושלם, אלא שהמכלול יוצר את השלמות. בירושלים אין כמעט בניינים שמודהימים ביופיים, כשמסתכלים על בניינים בודדים, ואין כמעט רחוב אחד בירושלים שמושך את העין ואפשר להגיד עליו שהוא יפה, לא ברחובות של העשירים ולא בשל העניים. אבל כשמסתכלים על העיר כמכלול, אין דבר יפה יותר - המכלול יוצר את השלמות. הרבה אנשים שבאו מכל

מיני מקומות אחרים, וראו עולם אחר, מודים בכך. כשדבר הוא באמת יפה, הפגמים שלו לא מפחיתים מהיופי הגדול, אלא להפך, הם מוסיפים לו תוספת חן. וזה גם החן של המבטא של ירושלים. דבר שבנוי כולו בשלמות, בלי פגמים, השלמות שלו מפסיקה להיות יפה. יש חלק כזה, פינה כזאת, פירור כזה, שעשוי בשביל להוסיף יופי - גם הדברים הלא יפים מצטרפים כדי ליצור את ירושלים.

לוקח זמן עד ששכונה חדשה הופכת להיות חלק מירושלים, מפני שהיא צריכה להתעכל בתוך ירושלים, והאנשים צריכים זמן להתעכל ולהפוך לירושלמים. הם נכנסים בתור תל אביביים, חיפאים, אמריקנים, ואחרי זמן, ירושלים נוסכת עליהם אור. כמו שאומרים שמי שנכנס לחנותו של בשם הבושם נדבק בו, בין שירצה בין שלא. אמנם לפעמים זה לוקח דור שלם, אבל בסוף הכול נבלע בתוך ירושלים, וזה מוסיף לגשמיות שלה, שהיא חלק מן המהות ומן הפנימיות שלה.

פה קשור החבל

המקום הזה, הציור של העולם, הוא יחיד במינו, ולכן הוא נקרא "בבת העין". העין היא החלק היחיד בגוף שבו העצב, האופטי במקרה זה, מגיע ישיר פנימה. אישון העין הוא בעצם חור בתוך הגוף, חלל שחור, ודרכו מגיע הרושם מן החוץ ישיר אל המוח. במקומות אחרים בגוף הרשמים עוברים סינון ועיבוד, ואילו בעין הם נכנסים ישיר פנימה. האישון מקשר בין המוח לבין העולם החיצוני. ולכן כמו שכתוב בפסוק "צרנהו כאישון עינו", צריך לשמור על הנקודה הזו. ירושלים היא בבת העין, היא הנקודה הרגישה ביותר בעולם. כשמישהו נוגע בירושלים, בבבת העין, זה לא כמו שנוגעים או מושכים למישהו באוזן; זה כואב, וזה מסוכן, מפני שהיא בבת העין.

ירושלים נקראת בבת העין מפני שהיא שער השמים, ממנה הדרך לעולמות עליונים. כל דבר בדרכו אל הקודש פנימה צריך לעבור מן הגשמיות אל הרוחניות, ובירושלים נמצא השער. ירושלים היא חבל מאשר הלב של העולם, היא הטבור של העולם, פה קשור החבל שקושר את העולם הזה לעולמות העליונים. דבר זה מבוטא בתפילת שלמה, שבה נאמר שבכל מקום שיהיה אדם בעולם - והתפללו אליך דרך הארץ הזאת, דרך המקום הזה. כל התפילות צריכות לבוא לירושלים, ורק דרך שם הן עולות.

יש את המתאבלים על ירושלים, אבל צריך להיות מהאוהבים אותה, מהנמנים על 'כל אוהביה'. אהבת ירושלים זה לא בהכרח כדבר שנספח לכותל, אלא גם בפני עצמה, עם מה שהיא; אהבת ירושלים של מטה, עם השכונות שלה ועם החתולים שלה; על הגדרות ועל האבנים, על המשוגעים שלה ועל הבטלנים שלה. צריך לאהוב אותה מפני שהיא לא רק בית, אלא מפני שאין עוד מקום כמוה. ●